

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.507/2016/11.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2016. október 3. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2016. október 5-én kihirdette a következő

ítéletet:

A nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel, idős koránál fogva védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetett emberölés büntette miatt és társa ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2016. május 11. napján kihirdetett 24.B.229/2015/254. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

Az aljas indokból elkövetve minősítő körülményt (Btk. 160. § (2) bekezdés c) pont) mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába I. r. vádlottnál beszámítja az elsőfokú ítélet kihirdetésétől, II. r. vádlottnál a 2013. november 19. napjától 2014. március 28-ig, valamint 2016. június 29. napjától a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban felmerült 35.000 (harmincötezer) Ft bűnügyi költségből I.r. vádlott 17.500 (tizenhétezer-ötszáz) Ft-ot, II.r. vádlott 17.500 (tizenhétezer-ötszáz) Ft-ot visel.

Indokolás

I.

A Debreceni Törvényszék I.r. és II.r. vádlottakat bűnösnek mondta ki társstettesként elkövetett emberölés büntetében (Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b), c), d) és k) pont).

Ezért I.r. vádlottat 16 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra, II.r. vádlottat pedig életfogytig tartó, fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy I.r. vádlott a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének, de legkevesebb három hónapnak a kitöltését követő napon, II.r. vádlott pedig az életfogytig tartó szabadságvesztésből 25 év kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. Az elsőfokú bíróság a szabadságvesztésbe beszámította a vádlottak által előzetes fogvatartásban töltött időt, valamint a rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

II.

Az ítélet ellen kétirányú fellebbezést jelentettek be. Az ügyész a vádlottak terhére, a büntetés súlyosítása, I.r. vádlottnál a határozott ideig tartó fegyházbüntetés felemelése, II.r. vádlott esetén pedig a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának hosszabb tartamban történő megállapítása érdekében élt jogorvoslattal. Az ügyész fellebbezését írásban részletesen indokolta (elsőfokú bírósági irat: 258. sorszám), melyben kifejtette, hogy az élet elleni bűncselekmény négy okból való súlyosabban minősültsége és az egyébként helyesen feltárt bűnösségi körülmények alapján mindkét vádlott büntetésének súlyosítása indokolt.

II.r. vádlott felmentésért, védője elsődlegesen felmentés, másodsorban a büntetés enyhítése céljából jelentettek be perorvoslatot. I.r. vádlott és védője az ítéletet tudomásul vették.

II.r. vádlott a felmentést célzó jogorvoslatát szintén indokolta részletesen írásban. Az elsőfokú bírósági iratok 259. sorszám alatt csatolt beadványában ártatlanságáról nyilatkozott, előadva, hogy bízik az igazság kiderítésében. A másodfokú iratoknál 8. szám alatt csatolt beadványában továbbra is tagadta részvételét a bűncselekmény elkövetésében. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a helyszínen rögzített tényernyomból, és DNS mintájából tévesen vont következtetést arra, hogy részt vett a vádbeli ölés végrehajtásában. A szakértők lényeges kérdésekre nem tudtak megfelelő választ adni. Az elsőfokú bírósági eljárásban végzett bizonyítási kísérlet sem hozott olyan eredményt, melyből megalapozottan lehetne következtetni arra, hogy a vádbeli időben a helyszínen járt. A lefoglalt releváns tárgyi bizonyítékok további szakértői vizsgálatát tartotta szükségesnek. Az ítéleti tényállás a bizonyítás hiányosságai, ellentmondásos volta miatt több okból megalapozatlan. I.r. vádlott szavahihetősége alappal kérdőjelezhető meg és a már hivatkozottak szerint a lényeges tárgyi bizonyítékok sem támasztják alá bűnösségét. Az sem tisztázott megfelelően, hogy pontosan hányan és miként vettek részt a vádbeli bűncselekmény elkövetésében. Az elsőfokú bíróság marasztaló döntése eljárási hibákon és a bizonyítékok téves értékelésén alapszik, a tényállás megalapozatlan, így a bíróság határozata nem felel meg az igazságnak.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.198/2015/13-I. számú átiratában - és képviselője a nyilvános ülésen - a perorvoslat indokai szerint a vádlottak terhére súlyosítás érdekében bejelentett ügyészi fellebbezést fenntartotta és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására, I.r. vádlottal szemben kiszabott fegyházbüntetés tartamának felemelésére, II.r. vádlott esetében pedig a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának magasabb tartamban történő megállapítására tett indítványt.

I.r. vádlott védője a nyilvános ülésen elsősorban a vádlott felmentését, másodlagosan a bűncselekmény enyhébb - lopásnak - való minősítését, harmadsorban a büntetés enyhítését indítványozta. Az I.r. vádlott az utolsó szó jogán előadta, hogy II.r. vádlott ártatlan, mert nem vett részt a vádbeli bűncselekmény elkövetésében.

II.r. vádlott védője az elsődlegesen felmentésre, másodlagosan a büntetés enyhítésére irányuló fellebbezést fenntartotta. Részletesen kifejtette, hogy a rendelkezésre álló személyi és tárgyi bizonyítékok alapján kétséget kizáróan nem bizonyítható a bűncselekmény elkövetése a védenccé terhére. Az ítélet szerint a bűncselekményben részt vett egy nem azonosított harmadik személy, így nem zárható ki, hogy a brutális bántalmazást ő követte el. I.r. vádlott rendkívül ellentmondó tartalmú vallomásai, valamint a helyszínről a II.r. vádlottról nem tisztázott módon kerülő tényérnyom és DNS minta nem elégséges annak bírói szintű bizonyosságú megállapítására, hogy a sértett durva bántalmazásban részt vett. Nem zárható ki ugyanis, hogy a felhívott biológiai nyomot és mintát a vádlott nem a perbeli napon, hanem korábban hagyta a helyszínen. Összegezve, a bíróság a bizonyítékok téves értékelését követően megalapozatlan tényállást állapított meg.

III.

A súlyosítást célzó ügyészi, valamint a felmentésre és a büntetés enyhítésére irányuló fellebbezések nem alaposak.

A másodfokú bíróság a fellebbezés elintézésére a Be. 361. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülést tartott.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírálta. A törvényben előírt teljes revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül bírálta felül a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését és a büntetés kiszabását is.

A felülbírálat során megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a perrendi szabályoknak megfelelően, igen széleskörűen, részletesen és alaposan folytatta le. Nem vétett sem feltétlen, sem olyan relatív hibát, mely a bizonyítás törvényességét érintené, illetve az érdemi felülbírálatot kizárná. Ezzel szemben a perjogi normák kifogástalan alkalmazása rögzíthető.

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és megalapozott tényállást állapított meg, mely a Be. 351. § (1) bekezdés értelmében a másodfokú eljárásban is irányadó. A tényállás megalapozott mind a releváns főtenyek, mint a központi eseményeket átkötő részlettények tekintetében.

A törvényszék az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat részletesen vizsgálta és azokat okszerűen, a logika szabályai szerint értékelte. Számba vette a terheltek vallomásait, a vádbeli eseményekről érdemi információt szerző tanúk vallomását, a szakértői véleményeket, a helyszín adatait és a releváns tárgyi és okirati bizonyítékokat is. A tényállás a bíróság által gondosan

mérlegelt személyi és tárgyi jellegű bizonyítékok tükrében kétséget kizáróan bizonyított. A vizsgált és megalapozottan elfogadott bizonyítékok perrend által megkívánt kölcsönhatása rögzíthető.

Kétségtelen, mint ilyen ügyekben jellemzően, hogy különösen a személyi bizonyítás anyaga ellentmondásos volt. I. r. vádlott ugyanis valóban többször változtatta meg vallomását és az elkövetésben résztvevőkről, valamint az elkövetés módjáról is részben eltérően nyilatkozott. Abban azonban döntően konzekvens volt a vallomása, hogy behatolt a sértetthez, és őt pusztá kézzel, valamint a karóval is bántalmazták az elkövetés során. E terhelti vallomásból, a bizonyítékok alapvetően szabad és törvényes mérlegelése után az elsőfokú bíróság perrendszerűen fogadta el azon vallomásokat, melyekre a tényállást alapította. Az I. r. vádlottnak rendelkezésre állt olyan vallomása is, melyben egyértelműen, részletesen és határozottan adott számot arról, hogy II. r. vádlottal és ismeretlen társukkal együtt követték el a bűncselekményt a pénz megszerzése érdekében és mindhárman részt vettek a sértett - halálhoz vezető - durva bántalmazásában. I. r. vádlott részvételét erősítette meg vallomásán túlmenően a helyszínen lefoglalt öngyújtó is. E vádlott olyan részletekbe menően vallott az elkövetés helyéről és módjáról, hogy arról csak az tudhatott így beszámolni, aki részt vett az elkövetésben.

I. r. vádlott - II. r. vádlottat terhelő - vallomását támasztották alá a házban a falról a II. r. vádlottól rögzített tenyérnyom, és különösen a sértetti ruházatban fellelt DNS minta. E személyi, illetve tárgyi bizonyítékok olyan kölcsönhatásban állnak, melyekre bíró bizonyossággal lehet a tényeket alapítani. Az elsőfokú bíróság meggyőződése törvényes perrenden és logikus bizonyíték-értékelésen alapszik. E bizonyíték-értékelés felülmérlegelésének nincs helye. A tényállás megalapozottsága folytán sem további bizonyításra, sem eltérő tények megállapítására nem volt törvényes lehetőség.

A védelmi bizonyítási indítvány és a tényállást támadó fellebbezés kapcsán az ítélet tábla a következőkre mutat rá.

A másodfokú eljárásban a Be. 353. § (1) bekezdése értelmében bizonyításnak kizárólag akkor van helye, ha az elsőfokú bíróság a tényállást nem derítette fel, vagy az hiányos, továbbá, ha a bizonyítás az elsőfokú bírósági eljárásban megvalósult szabálysértés orvoslását eredményezheti. Jelen esetben egyik eljárásjogi feltétel sem áll fenn. A tényállás ugyanis megalapozott. Az elsőfokú bíróság a helyszínen szemlét és bizonyítási kísérletet tartott. Számos személyi és tárgyi bizonyítékok megvizsgált, gondosan értékelve a szakértői véleményeket is. Ismételt bizonyítási kísérletre, vagy a szakértői bizonyítás kiegészítésére nincs alap. Az emberöléssel kapcsolatos kriminálmetodika fontos részét, a bizonyítási kísérletet rendszerint a nyomozás során hajtják végre, különösen ha nyomképzést kell rekonstruálni. Természetesen annak nincs akadálya, hogy a bíróság is folytasson ilyen bizonyítási eljárást és azt lelkiismeretes pervitele során a törvényszék el is végezte. A másodfokú eljárásban sem zárható ki mindez, de nyilvánvalóan speciális helyzetben, ha a tényállás megalapozatlan, jelen esetben azonban erről nem lehet szó.

A védelmi fellebbezés elsősorban a bizonyítékok mérlegelésén keresztül támadta a megalapozott tényállást. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor okszerű érveléssel fogadta el I. r. vádlott azon vallomásait, melyeken a tényállás alapul. Sem a tanúbizonyítás, sem a tárgyi bizonyítékok nem

hatottak érdemben a tényállásban foglaltak ellen. II. r. vádlott vonatkozásában hibátlan az elsőbírósági álláspont, mely a már idézett nyomok és DNS minta és nem utolsósorban az I. r. vádlott terhelő vallomásai alapján megállapította a II. r. vádlott részvételét a bűncselekményben. A tényből tényre történő következtetései helyesek. Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét igen színvonalasan és nagy részletességgel teljesítette.

Az elsőfokú bíróság a tényállásban megállapította a 9. oldal 4. bekezdésében, hogy a vádlottak ismeretlen összegű készpénzt vittek el a sértettől. Ugyanakkor a bizonyítékok értékelése során a 42. oldal 5. bekezdésében olyan megállapítást tett, miszerint „rejtély maradt”, hogy a vádlottak mit vittek el. E bekezdésében írtakat a másodfokú bíróság az indokolásból mellőzi, mert a rendelkezésre álló bizonyítékok és a helyesen megállapított tényállás alapján rögzíthető a készpénz elvétele.

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlottak bűnösségére, és az élet elleni bűncselekmény minősítése is alapvetően megfelel az anyagi jognak. Az ítéletben írtakkal szemben azonban helyesen a vádlottak terhére nem eshetőleges, hanem egyenes ölési szándék róható. A vádlottak nem csupán ököllel bántalmazták durván a sértettet, hanem a földre került, védekezni kevésbé képes idős férfit egy kemény akáckaróval több ízben nagy erővel fejen, tarkón, törzsen, jobb combon ütötték. Az eszközzel való igen durva, halálhoz vezető bántalmazás arra utal, hogy az elkövetés pillanatában a vádlottak és ismeretlen társuk kívánták a sértett halálát, ezért ölési szándékuk a Btk. 7. § értelmében egyenes. Az elkövetők szándékegységben jártak el, ekként a társtettség megállapítása törvényes.

Az elsőfokú bíróság helytállóan minősítette a cselekményt nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel és a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetettnek (Btk. 160. § (1), (2) bekezdés b), d) és k) pont).

A cselekmény lopásként indult, de a sértett a vádlottakat tetten érte. Az ölést nem vitásan anyagi haszonszerzés motiválta, ezért a nyereségvágyból elkövetés az ítéletben helyesen írt indokok alapján kétségtelen. A különös kegyetlenséggel elkövetés megállapítása is törvényes. A vádlottak igen durva módon, eszközzel, többszörösen, nagy erővel, rendkívüli szenvedést okozva bántalmazták a sértett, akinek halála sem nyomban következett be, hanem nyilvánvalóan nem jelentéktelen agóniát követően. Az elsőfokú bíróság e minősítő körülmény megvalósulásáról is részletes indokolást adott. A 72 éves, beteges, legyengült sértettel szembeni elkövetés emellett a Btk. 160. § (2) bekezdés k) pontja alapján is minősül.

A Btk. 160. § (2) bekezdés c) pontja szerint azonban az aljas indokú elkövetés megállapítására a másodfokú bíróság nem látott törvényi lehetőséget.

A Kúria 3/2013. Büntető Jogegységi határozatának II.3. pontjában foglaltak szerint az aljas indokból vagy célból elkövetett emberölésen az erkölcsileg elvetendő motívumból fakadó, valamint ilyen célból elkövetett cselekményeket kell érteni. Ha az elkövető más bűncselekmény megvalósítása vagy már véghezvitt más bűncselekmény leplezése, nyomainak eltüntetése vagy a felelősségre

vonás elkerülése végett követi el az ölési cselekményt, e minősített eset megállapítása megalapozott lehet.

A nyereségvágyból elkövetés önmagában aljas indokból fakad, ugyanakkor nem zárható ki olyan történeti tényállás (tényállássor), mely esetén mindkét minősítő körülmény megállapítható. Az elsőfokú bíróság által megalapozottan rögzített tényállás alapján azonban mindkét minősítő körülmény megvalósulása kizárt. Az anyagi jogi kérdés, hogy a lopásból rablásba, illetve ölésbe forduló cselekmény nyereségvágyból, vagy aljas indokból elkövetettnek minősül-e. Az irányadó tényállásból helyesen az a következtetés vonható le, hogy a vádlottak az idegen értékek megszerzése, megtartása és elvitele érdekében alkalmaztak halálhoz vezető erőszakot a sértettel szemben. Tettüket nem az motiválta, hogy szemtanú ne maradjon, hanem, hogy az idegen értéket elvigyék. A nyereségvágyas elkövetésnél az ölési szándék a dolog elvételének folyamatában is kialakulhat. A jogegységi határozatban kifejtettek szerint az aljas indokból elkövetés elsősorban más, korábban véghezvitt bűncselekmény elleplezése érdekében véghezvitt ölésről állapítható meg. Jelen esetben azonban az ölés szervesen az idegen érték elvételéhez és nem a szemtanú elhallgattatásához kapcsolódik. Az ölés jelen esetben közvetlen anyagi előny megszerzésére irányult, és az megszerzett vagyon megtartása érdekében kifejtett ölési cselekmény is nyereségvágyból elkövetettként minősül (3/2013. Büntető Jogegységi határozat II.2. pont).

A fellebbviteli főügyész által hivatkozott BH2003.141. számú eseti döntés eltérő tényálláson alapszik. Az ügyben megállapított tényállás szerint a vádlott felesége életveszélyes - anyagi haszonszerzést nélkülöző - bántalmazását leplezte a sértett gépkocsiba helyezésével, majd felgyújtásával, mely a sértett halálához vezetett. E cselekmény részben aljas indokból elkövetett emberölés. A jelen ügyben elbírált bűncselekmény azonban érdemben más tényálláson nyugszik és a felhívott döntés rá nem alkalmazható.

Ugyanez irányadó a BH2012.141. számú eseti döntésre, melyben a bűncselekmény azért minősül aljas indokból elkövetettként, mert a kölcsöntartozástól szabadulás érdekében, közvetetten irányult anyagi haszonszerzésre.

A közvetlen anyagi haszonszerzés érdekében véghezvitt ölés a töretlen bírói gyakorlat szerint nyereségvágyból elkövetett és emellett az aljas indokú elkövetés megállapításának nincs helye.

A kifejtettek miatt ezért az ítéletábra az aljas indokból való elkövetést mellőzte.

A másodfokú bíróság a védelmi érvelést alaptalannak tartotta, miszerint I.r. vádlott cselekményét enyhébben, lopásnak kellene minősíteni. Az irányadó tényállás alapján, mely részben a vádlott beismerésén alapszik, ilyen minősítés nem állapítható meg, figyelemmel a már előbbieken kifejtettekre. A vádlottak ugyanis halálhoz vezető erőszakot alkalmaztak a sértettel szemben az idegen ingó megtartása érdekében, mely nyilvánvalóan emberölést és nem lopást valósít meg.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket alapvetően helyesen feltárta, az egyes ölési szándék megállapítása miatt viszont az eshetőleges szándékú elkövetés nem

enyhít. Az aljas indok mellőzésére és ezáltal a bűncselekmény minősítésének enyhülésére is tekintettel az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés mindkét vádlottnál alkalmas a büntetési célok elérésére, megfelel a büntetéskiszabási elveknek, és tetterányos. Eltúlzottan enyhének nem tekinthető, lényeges súlyosítása nem indokolt, ezért a másodfokú bíróság a súlyosítást célzó ügyészi fellebbezést nem tartotta alaposnak. I. r. vádlottal szemben kiszabott hosszú tartamú, 16 éves, valamint II. r. vádlottnál alkalmazott életfogytig tartó szabadságvesztés - a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának 25 évben való meghatározása mellett - alkalmas az egyéni és általános megelőzés szempontjainak érvényre jutásához.

A három okból is súlyosabban minősülő emberölés miatt kiszabott büntetések értelemszerűen túl szigorúnak sem tekinthetők, lényeges enyhítésük szóba sem kerülhetett, ezért az ítélőtábla az enyhítést célzó védelmi jogorvoslatokat sem találta megalapozottnak.

Az ítélet egyéb rendelkezései megfelelnek a törvénynek azzal, hogy a másodfokú bíróság részben pontosította II. r. vádlottnál a beszámításra vonatkozó elsőbírósági döntést a büntetés-végrehajtási iratok alapján.

A kifejtettekre tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján a minősítést érintő részben megváltoztatta, míg a törvényes rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

A vádlottak által az elsőfokú ítélet kihirdetése óta előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítása a Btk. 92. § (1), (2) bekezdésén alapul.

A másodfokú eljárásban a kirendelt védők közreműködésével felmerült - a bűnösnek kimondott vádlottakat terhelő - bűnügyi költséget az ítélőtábla a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

Debrecen, 2016. október 5.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

Dr. Háger Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Gömöri Olivér sk.
bíró

ZÁRADÉK:

A Debreceni Törvényszék 24.B.229/2015/254. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2016. október 5.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hiteléül
tisztviselő